

Teško je dobiti na Japonskem človeka, ki bi bil analfabet. Analfabetov je slab 1%. Za te sija ne okolščine šolstva vzhajajočega solca je pripisati zaslugi državnika, ki žrtvujejo vsako leto 16% cele budžetne vsote samo za šolo.

Iz Češkoslovaške.

—čh Zastopniki češkega učiteljstva pri ministru prosvete dr. Srdinku. Kot zastopniki 20.000 čeških učiteljev so imenovani razni učitelji v novo ministrstvo. Dr. Srdinko zasleduje in proučuje z intereso vprašanja šolstva in kaže resno voljo za nadaljevanje pričetega reformnega dela. Minister je prijatelj višje učiteljske izobrazbe in se je izrekel za plače, ki bi bile pravične z ozirom na težko učiteljsko zvanje. Hoče braniti učiteljsko pariteto. Politika ne sme posegati v šolstvo. Dr. Srdinko se je laskavo izrazil o kulturnem delovanju češkega učiteljstva. To delo je pokazala statistika, natisnjena v »Češ. Učitelju«. Minister je spoznal iz

nje pomen učiteljstva za narodno kulturo in je pokazal na škodo, ki bi nastala narodu vsled abstinence učiteljstva pri izvenšolskem delovanju.

Iz Italije.

—it Pokojninsko vprašanje v Italiji. Leta in leta se že bje boj za ureditev pokojnin v Italiji. Do sedaj so bile te pač mizerne. Učitelj ki je deloval svojih 25 let in je bil brez lastne krivde upokojen, dobi mesečno 100 L pokojnine in okoli 150 L draginske doklade. Kdor pa svojevoljno zapusti po 25 letih službo, ne dobi nič. Pred 25 leti ni pokojnine! Polno pokojnino dobi učitelj šele po približno 45 letih službe. V tem slučaju pa znaša pokojnina mesečno okoli 400 L in 150 L draginske doklade. Mussolini je nekoliko izjavil, da je učiteljski stan prvi v državi. Učiteljstvo upa, da bo on, kot bivši učitelj vendar enkrat uredil to preče vprašanje. Če bo le finančni minister zadovoljen!

Iz seje ožjega sosveta Pov. UJU — Ljublj.

—pov. 3. seja ožjega sosveta UJU Pov. Ljubljana dne 9. jan. 1926. (Pred sejo širjega sosveta.)

Navzoči: Jelenc, Gnus, Dimnik, Dostal, Fegic, Hren, Lapajne, Močnik in Potočnik.

1. Pov. Jelenc je poročal o dopisih in ukrepih:

Poverjeništvu je vložilo ponovno prošnjo za podporo na ministrstvo.

Glede četrtinske vožnje za skupščine bo poverjeništvu napravilo korake ko bo zadeva aktualna.

Za učitelje izgnance je vložena prošnja na odbor za molbe in žalbe narodne skupščine pod št. 4908.

Glede odprave statistik in njih reduciranje na glavno letno poročilo ob koncu šolskega leta se bo napravila vloga.

V zadevi dopolnilnih učnih načrtov, ki bodo prikladni za vse vrste šol se napravi tudi vloga.

Predlog glede funkcijskih doklad šolskim upravičeljem in interpretacije, čl. 39. čin. zak. glede naturalnih stanovanj se odda pravno-obračunskemu odseku v proučitev in ugotovitev.

Poverjenik poroča, da je v imenu poverjeništvu podpisal protest proti ukinitvi univerze.

Predsedstvo UJU v Beogradu poroča, da je storilo korake proti preganjanju učiteljstva.

Predlogi Brežiško-sevniškega učiteljskega društva Ormoškega, Svetolenartskega in Laškega učiteljskega društva se določijo za sejo širjega sosveta.

2. Nato se je vršila razprava o dnevnem redu seje širjega sosveta.

Poverjenik je obsojal mariborski sestanek, Tov. Hren je zagovarjal in utemeljeval nujno potrebo in strogo

načelno razpravo na tem sestanku ter je zavračal, da je smatrati to za zahrbtno. Da ni bil predsednik vabljen je obsebi umevno, ker je zastopal nasprotno smer in ne bi prišli do nobenih pozitivnih zaključkov. Tov. Potočnik utemeljuje svojo odpoved kot referent, kar je tudi utemeljil v posebnem pismu na poverjenika tov. Jelencu, v katerem mu je odkril natančno več položaj kakršen je. Tov. Dimnik apelira na ožji svet naj sklepa o tem, če ostane ta referat na dnevnem redu in ako sme on referirati o tej temi. Pov. Jelenc odreče sklepanje o tem ker se je referent odpovedal in s tem stavi to točko z dnevnega reda. Tov. Hren omenja, da je bil v Ljubljani drug sestanek (brez članov ožjega sosveta), ki bi znal postati bolj škodljiv organizaciji in to ga je napotilo do mariborskega sestanka, ki je hotel vse vzdržati strogo na idejni, načelni in ne osebni podlagi. Tov. Gnus predlaga, naj se določi tov. Dimnik kot referent, ker je Potočnik odložil. Pov. Jelenc vztraja pri svojem stališču.

Na zahtevo je prečital poverjenik nato predlog Mežiškega učiteljskega društva (Deklaracija se ni čitala in ne obravnavala) in izjavi da ne more priti tudi to v obravnavo k referatu, ker je referat stavljen z dnevnega reda. Tovariš Dimnik predlaga naj pride potem deklaracija namesto referata v isti točki in temj na dnevni red seje širjega sosveta, ker vsebuje isto; glede svoje prijave kot referent bo pa apeliral na širji svet. Tov. Jelenc vztraja pri svojem stališču.

3. Blagajnik tov. Fegic poda svoje poročilo o gospodarskem stanju poverjeništvu. Vname se obširnejša debata. Tov. Gnus predlaga, naj se dolg okrajnih učiteljskih društev na članarini prečita na seji širjega sosveta, da bodo predsedniki videli položaj in ukrenili potrebno.

Seja je bila zaključena ob 18. uri.

milemu tovarišu in dobrotniku šole! — Janko Lešnik, šolski uprav.

—Šmarje pri Jelšah. Naši lovci so priredili 16. t. m. lovski ples, združen z vojaškim koncertom. Celoten čist dobiček v znesku 1431 Din so vrli šmarški lovci poklonili revni šolski mladini o. n. šole za nabavo perila in obleke najbednejšim. Za blag čin se iskreno zahvaljuje Upraviteljstvo osnovne šole.

—Na zborovanju Učiteljskega društva za Maribor in okolico ki se bo vršilo dne 9. februarja 1926 dopoldne v »Narodnem domu« v Mariboru, bo predaval g. dr. Marinič o šolski higijeni. Predavanje je na prošnjo učiteljskega društva preskrbela Zveza kulturnih društev.

—Reklama dviga trgovska podjetja in vstvarja milijone in milijonarje. Na papirju imamo proračune za milijonske dohode, trudimo se z reklamami, a kljub vsemu prizadevanju doslej nimamo še zagotovljene niti ene četrtine milijona. Da prestanemo z reklamami in da si zaguramo 1 milijon dinarjev, je treba, da izrabite letošnje postavke proračuna za nabavo prepotrebne šolske lekarne in Kosmos-ovih učil za mehaniko, optiko in elektrotehniko. Toliko šol — in tako malo naročil! Natančne sezname o proračunskih postavkah podamo na 1. občnem zboru Učit. konvikta.

—Za uslužbenski list, ki ga mora do 20. februarja t. l. izpolniti vsled razpisa ministra pravde v zmislu čl. 115. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbenih vsaka učna oseba, rabimo nove fotografije. Učiteljski konvikt je izposloval za vse učiteljstvo izredno znižano ceno pri fotografih g. V.

Beštru, Aleksandrova cesta 5. in gosp. Dav. Rovšku, Kolodvorska ulica 34 v Ljubljani. Ako se daste slikati pri navedenih fotografih, pomagajte graditi konvikta, ker sta oba odstopila v ta namen nekaj odstotkov. Na to opozarjamo tudi učiteljstvo po deželi, kjer nima v bližini fotografa.

—Zahvalo izreka Učiteljski konvikt tov. Ivo Erbežniku, strok. učitelju v Ljubljani, ki je brezplačno narisal etiketo za natisek znamk. Slika predstavlja zidarje, ki grade konvikta. V ozadju je vzhajajoče solnce, up novega življenja.

Upokojitve, napredovanja in imenovanja.

Imenovanja v mariborski oblasti.

Na predlog namestilne komisije mariborske oblasti so z odlokom min. prosvete po čl. 71. čin. zak. imenovani:

Za stalne šolske upravitelje(ice): v Frankovlem Ignacij Pečca, v Gomilskem Fran Bog, v Dokleževju Vlado Košenina, v Dolgi vasi Ljudevik Peterel, v Guštanju Janko Gačnik, v Podovi Josip Lešnik, pri Sv. Antonu v Slov. gor. Ludovik Stuppi, pri Sv. Lenartu pri Vel. Ned. Milan Megla, v Novi cerkvi Anton Habič.

Za stalne učitelje(ice): pri Sv. Jurju pri Celju Simon Goršek, v Ljutomeru Slavko Stopar, v Gorinji Radgona Rihard Burja, v Hočah Janko Kravarič, v Pobrežju Maks Dominkuš, v Slov. Bistrici na žen. osn. šoli Dragica Brglez-Kosijeva, pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Zorka Trstenjakova, pri Sv. Vidu pri Ptujju Elza Troha-Čad.

S kraljevim ukazom so nameščeni na predlog namestilne komisije po čl. 71. čin. zak.:

Za stalne šolske upravitelje(ice): v Gotovljah Robert Senica, pri Sv. Jurju pri Celju Fran Zagara, v Pireščah pri Celju Avgust Canjko, v Vranskem Ivan Urek, v Črešnjevku Anton Strigl, v Radvanju Stejan Firm, v Slov. Bistrici na deš. osn. šoli Fran Brglez, v Studencah Janko Živko, v Zg. Polskavi Josip Rainer, v Mariboru na IV. deš. osn. šoli Viktor Grčar, v Gederovcih Ambrozij Rusjan, v Hajdini Janko Lešnik, v Ormožu Adol Rozina, v Središču Ivan Najzer, v Slovenjgradcu Josip Serbec, v Šoštanju Martin Vrečko, v Podčetrku Karel Kobale, pri Sv. Vidu pri Grobelnem Fran Pogacnik.

Za stalne učitelje(ice): v Celju na deš. ok. šoli Josip Jerše, v Celju na deš. ok. šoli Branko Zemljic.

Učiteljski pravnik.

—§ Računanje vojaške službe za stopnjo osnovne plače po čl. 241. uradniškega zakona. Pri reševanju pritožb zoper prevedbo na novi uradniški zakon so nekateri oddelki Državnega sveta različno tolmačili čl. 241. uradniškega zakona v zvezi s špecijalnimi zakoni pri upoštevanju vojaške službe prečanskih uradnikov v zvanjstvih in slug za odmero stopnje osnovne plače. Da se doseže enotnost pravosodja v tem pogledu razpravljali je Državni svet v plenumu o tem vprašanju in izdal dne 22. decembra 1925 plenarno odločbo, da se osebami, ki so prvič stopile v državno službo kraljevine SHS po 1. decembru 1918, načeloma vračuna po čl. 241. uradniškega zakona v zvezi z dotedanjimi predpisi za prečanske uslužbence v svrhu odmere stopnje osnovne plače tudi služba, katero so odslužili v vojski (avstro-ogrski in naši) pred vstopom v civilno državno službo; vendar se v takih primerih odšteje kaderski rok tistim osebami, ki so prvič stopile v državno službo po 6. septembru 1919. l. to je po dnevu ko je na celo kraljevino bil razširjen srbijanski vojni zakon ker po tem zakonu kaderski rok tudi za pokojnino ni všteven.

Ta plenarni spen je obvezen za vse oddelke Državnega sveta pri reševanju pritožb zoper prevedbo na novi zakon.

Uslužbenecem, ki se zoper prevedbo nišo pravčasno pritožili in im ni bila po čl. 241. uradniškega zakona vračunana doba vojaške službe za stopnjo osnovne plače, se priporoča, da z ozirom na načelno plenarno odločbo Državnega sveta poskusijo s prošnjo na svoje ministrstvo, da se jim vojaška služba naknadno prizna za stopnjo osnovne plače z veljavnostjo vsaj od dneva predložitve te naknadne prošnje ako ni mogoče z veljavnostjo od 1. oktobra 1923. leta. Taki prošnji bi se moralo seveda priložiti potrđilo vojaške oblasti o trajanju službe v vojski.

Onim prečanskim uslužbenecem, ki so že pred 1. decembrom 1918, leta bili v državni službi, se je vojaška služba po čl. 241. uradniškega zakona tudi pred omenjenim plenarnim sklepom v Državnem svetu načeloma priznavala brez odbitka vsaj evdenčnemu odseku niso bile prijavljene protivne odločbe oddelkov Državnega sveta, tako da v tem pogledu ni bila potrebna plenarna odločba zaradi enotnosti pravosodstva. — »Naš Glas«.

—§ Na razna vprašanja glede novič poročamo ponovno: Državni Svet je s svojo razsodbo Br. 26.993 od 12. novembra 1925 odločil da se napredovanje v položajni grupi iz ozirov na čl. 24. 54., 59., 62., 64., 66. čin. zakona ter čl. 5. in 6. Uredbe o razvrstitvi državnih uradni-

kov ne priznava avtomatično od dneva dospelosti marveč od dneva podpisa ukaza odnosno ministrskega odloka, s katerim je bilo napredovanje odredeno. Po čl. 106 ods. 2. čin. zak. pripada izplačilo napredovanja od 1. istega meseca, ako paše dan podpisa v 1. polovico meseca, a od 1. prhodnjega meseca, ako je ukaz (odlok) podpisan v 2. polovici meseca.

—§ Ali je dopustna pritožba proti razsodbi Državnega sveta? Državni svet s precejšnjo naglico rešuje pritožbe proti prevedbi. Rešenja Državnega sveta dobivajo tovariši povečini negativna in se zahteva od vsakega tovariša 100 Din takse, ker je bila pritožba po mnenju Državnega sveta neutemeljena in vsed tega odbita. Pripominjamo, da pa s tem, da je pritožba odbita po Državnem svetu še ni izrečena končna odločitev in da ima vsak uslužbenec možnost po čl. 44. in 45. zakona o Državnem svetu in upravnih sodiščih, da proš s ponovno prošnjo za obnovitev postopanja. Prošnja se mora poslati v dveh izvodih naravnost na Državni svet v Beograd. — (»Naš Glas«).

Naša gospodarska organizacija.

—g. Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani. Poleg že navedenih so plačale doslej še sledeče šole, oziroma posamezniki: Jezersko 22 Din, Petrova vas 10 Din, Vinica pri Črnomlju 60 Din, Il. deška osnovna šola v Ljubljani 100 Din, Kovor 20 Din, Novi kot 10 Din, deška osnovna šola v Novem mestu 50 Din, Rovte 11 Din, Loški potok 70 Din, Sela 10 Din, Gor. Pirniče 10 Din, Smartno pod Šmarno goro 50 Din, Gora pri Sodražici 10 Din, Božidar Beteriani v Kočevju 100 Din, Ivan Kocijančič v Ljubljani 100 Din, Juraj Režek v Ljubljani 10 Din, Dražgoše 20 Din, skupaj torej 329 članov. Častno je to število. Upamo pa, da se v korist Konvikta vsaj podvoji.

—g. Brezobrestno posojilo so darovali nadalje: ga. Ani Neubauer-Krenova, učit. v pok. Golnik p. Križe pri Trziču, 250 Din, ga. Marija Franke-Kotnikova, šol. uprav. v Dobrniču pri Trebnjem, 100 Din, gđc. Ludovika Košenina, učit. v Mokronogu, 50 Din, ga. Jožica Rustja-Gregora-čeva, učit. v Novem mestu, 100 Din in Iva Zupančičeva, učiteljica v Celju, 250 Din. Vsa doslej darovana brezobrestna posojila znašajo 14.404-50 dinarjev.

—g. Gospodarski program je najboljši, najlažji, najcenejši vir dohodka za zgradbo Učit. konvikta. Zobozdravnik P. Vrankar, Ljubljana, Gledališka ulica 7 je priznalo dober zobar in dovoljuje Konviktu 20% provizijo, ne da bi bil zato dražji od drugih zobozdravnikov. Učiteljstvo, zavodaj se stanovskih dolžnosti!

—g. Zbiralcem lesa (smrek, bor) v prid Učit. konviktu svetujemo, da zaloge odprodajo najbližjemu lesnemu trgovcu, čisti izkupiček pa vposlejo blagajniku po položnici, ki je bila vposlana za plačevanje članarine z označbo »Les«. Iskrena hvala za velkodušni trud, ki izpričuje, da se zavedate svojih stanovskih dolžnosti! — Predsednik.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

—k. Kampostelski romarji. Pevska igra v treh dejanjih. — Libreto P. Hugolin Satterjeve opere »Tajda«. Spisal dr. Ivan Pregelj. V Ljubljani 1925. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 10 Din.

Ime dr. Pregelja je znano širom slovenske domovine. Pisatelj »Plebanus Joanesa« in »Bogovca« je narejen za vse dni in zato je prav, da se je tak moč lotil nelahke naloge, da napiše libreto za slovensko opero. Libreto napisati ni lahka stvar. In svetovna literatura pozna več dobrih dram, kakor pa dobrih libret. Libreto zahteva lirskih vložk, dramatične napetosti, bogatega, pestrega in zanimivega dejanja, kratkost in preciznost izraza dialogov, a kljub temu ostro karakterizirajo. Moj Bog, to ni malo! Snov naj ne bo izrabljena in naj diši po domači grudi in naj ustreza tudi povrh vsega še zahtevam oderske učinkovitosti. Pregeljevi »Kampostelski romarji« so v bistvu romantični, v jedru slovenski, v izpeljavi skicirani in v slogu koncizni, v dejanju prebogati, odnosno prenatrpani, v karakterizaciji ohlapni. Mistika veže dejanje z dejanjem, molitev in živa vera je dominantna igre in glavna misel: »A Bog oči mu vzel in dal, ko se je prav skesal stran 61. Zato bo igra prav došla tudi podeželskim odrom, ki ne bodo hoteli pitati svojega občinstva z brezvsebinskimi teatralnostmi. Uloge niso težke, ker so naravni značaji risani okvirno, tako, da se bo igralec lahko iz svojega izživel na odru. Samo napad morskih razbojnikov na ladjo »Santa Fé« se bo moral izvršiti za kulisami, ker bo sicer težko uprizorljiv na malih odrih. Igra bo našla svojo pot med Slovenci. Zakaj »Tajd, Erazmov, Jurjev in Sever« se naš narod ne bo navlečal gledati, ker so kri njegove krvi. Posebno ugajal bo zbor, ki se prepleta po drugem in tretjem dejanju v obliki grškega kora, zdaj svarično, zdaj bodrilno, zdaj proseče, zdaj grozeče. Ne tr-

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS ova informacije so vsikdar točne izbrpne in hitre
ARGUS se nahaja v Vuku Karndžića ul. II, Beograd
ARGUS ov telefon je 6-25, a brzjavni naslov Argus